Y Cynllun Strategol ar Gydraddoldeb a Hawliau Dynol

2025 – 2029

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Crynodeb i bobl ifanc

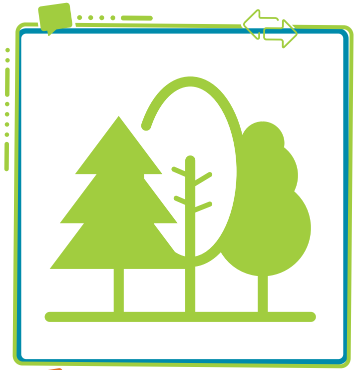

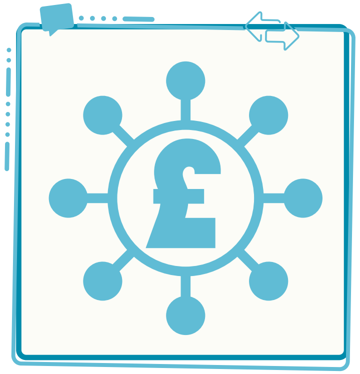

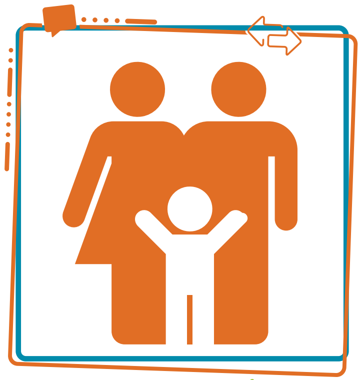

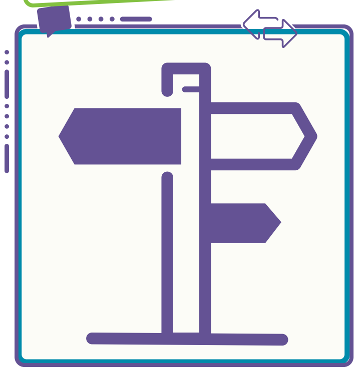

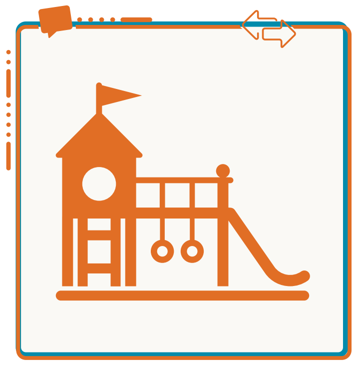

Helo

Mae Llywodraeth Cymru eisiau i Gymru fod yn lle teg a chyfartal lle gall pawb fwynhau eu hawliau.

Mae gan Gymru lawr i fod yn falch ohono — rydym wedi cymryd camau gwirioneddol i fod yn wlad fwy teg, fwy cyfartal a fwy croesawgar. Ond hoffem wneud mwy. Rydym eisiau parhau i ddangos y gallwn adeiladu Cymru lle mae pawb yn teimlo eu bod yn cael eu cynnwys a'u parchu.

Rydym eisiau rhoi'r gorau i wahaniaethau — fel nad yw pobl yn cael eu trin yn wahanol oherwydd pwy ydyn nhw, eu diwylliant, anabledd, tlodi neu unrhyw beth.

> ℹ **Tlodi** — pan na allwch fforddio eich holl anghenion sylfaenol. Mae tlodi yn gwneud bywyd yn anoddach ac yn atal pobl rhag cael cyfleoedd. Nid yw hynny'n deg nac yn gyfartal.

Dyma ein Cynllun Strategol ar Gydraddoldeb a Hawliau Dynol 2025 - 2029.

Mae'n gosod ein nod a'n hamcanion am Gymru sy'n fwy cyfartal.

Rydym eisiau i hwn fod yn fframwaith sy'n arwain popeth a wnawn - o wneud deddfau i gynllunio gwasanaethau - fel bod cydraddoldeb, tegwch, a hawliau dynol bob amser yn rhan o'r penderfyniadau a wnawn.

Ein nod

Drwy gryfhau cydraddoldeb a hawliau dynol - mae Cymru yn genedl sy'n seiliedig ar gydraddoldeb, dim gwahaniaethu, a chynhwysiant.

Dymunwn i Gymru fod yn lle:

- mae pawb yn cael ei drin yn deg
- mae gan bawb eu hawliau
- nid oes neb yn cael ei drin yn wahanol oherwydd pwy ydyn nhw
- gall pawb gymryd rhan yn eu cymunedau
- gall pawb gymryd rhan yn y penderfyniadau sy'n effeithio ar eu bywydau
- mae gan bawb gyfleoedd ym mhob rhan o'u bywydau
- mae pawb yn teimlo eu bod yn cael eu parchu a'u gwerthfawrogi.

Beth yw cydraddoldeb a thegwch?

Mae **Cydraddoldeb** yn ymwneud â phawb:

- yn cael cyfle cyfartal i wneud y mwyaf o fywyd
- yn cael y gefnogaeth maen nhw ei hangen
- yn cael eu trin yn deg.

Nid yw'n ymwneud â thrin pawb yr un fath.

Ni allwn roi'r un esgidiau i bawb yn yr un maint. Mae angen i bobl gael yr hyn sy'n ffitio iddyn nhw ac sy'n eu helpu i gyrraedd eu nodau.

Mae **Tegwch** yn golygu deall nad ydym ni i gyd yn dechrau o'r un lle. Mae rhai pobl angen mwy o gefnogaeth i gyflawni'r un canlyniad, fel:

- pobl hŷn
- plant a phobl ifanc
- menywod a merched
- pobl ag anableddau
- pobl sy'n feichiog neu ar absenoldeb mamolaeth o'r gwaith
- pobl Ddu, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig
- ffoaduriaid a cheiswyr lloches
- LHDTC+
- pobl sy'n byw mewn tlodi.

Mae'r cynllun wedi'i adeiladu ar:

Ein 7 Amcan (Nodau) Cydraddoldeb Cenedlaethol ar gyfer 2024-2028

1 Rydym eisiau creu Cymru lle gall pawb ffynnu, a lle allwn leihau tlodi.

2 Rydym eisiau creu Cymru lle:

- mae pawb yn gwybod am hawliau
- mae hawliau'n cael eu diogelu a'u hyrwyddo
- mae hawliau'n cael eu cynnwys yn ein holl bolisïau a chynlluniau.

3 Rydym eisiau creu Cymru lle:

- mae pawb yn gwybod am wasanaethau ac yn cael eu defnyddio
- mae gan bawb yr un cymorth o ansawdd uchel.

4 Rydym eisiau creu Cymru sy'n ddiogel i bawb. Rydym eisiau atal gwahaniaethu, erledigaeth, aflonyddu, cam-drin, troseddau casineb a bwlio.

5 Rydym eisiau creu Cymru lle:

- gall pawb ymwneud â'r gymuned ac arweinyddiaeth a chael dweud eu dweud
- mae arweinwyr o wahanol gefndiroedd ac yn debyg i'r cymunedau y maent yn eu cynrychioli.

6 Rydym eisiau creu Cymru lle:

- mae gan bawb gyfle teg a chyfartal ar gyfer gwaith
- mae pawb yn cael ei drin yn deg yn y gwaith ac yn cael eu talu'n deg.

7 Rydym eisiau creu Cymru sy'n gynaliadwy yn amgylcheddol mewn ffyrdd sy'n deg i bawb.

Beth yw hawliau dynol?

Mae gan bawb hawliau a nodir yn y Datganiad Cyffredinol o Hawliau Dynol.

Maent yn eiddo i bob person yn y byd. Mae gennym ni i gyd yr hawliau hyn o'n genedigaeth hyd at ein marwolaeth. Pethau fel yr hawl i fywyd, rhyddid rhag caethwasiaeth ac artaith, rhyddid barn a mynegiant, yr hawl i weithio ac addysg, a nifer mwy.

Plant

Mae gan blant a phobl ifanc hawliau ychwanegol a nodir yng Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn.

Rydym wedi ymrwymo i wneud yn siŵr bod gan bobl eu Hawliau yng Nghymru. Mae hynny'n cynnwys Hawliau Plant.

Erthygl 2 — mae gan bob plentyn yr hawliau sy'n cael eu nodi yng Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn.

Erthygl 12 — mae gan bob plentyn yr hawl i gael rhywun i wrando arnynt a chael eu cymryd o ddifrif.

Pobl Anabl

Mae gan bobl anabl hawliau ychwanegol a nodir yng Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau.

Mae'r cynllun hwn wedi'i adeiladu ar:

Ein Datganiad ar Hawliau Dynol

"Mae hawliau dynol yn hawliau sy'n perthyn i bawb.

Byddwn yn parchu, yn amddiffyn ac yn cyflawni ein dyletswyddau hawliau dynol a chydraddoldeb fel y gall pawb yng Nghymru fyw eu bywydau gydag urddas, rhyddid, diogelwch a heb wahaniaethu.

Rydym yn ymrwymo i ddull hawliau dynol sy'n rhoi pobl wrth wraidd popeth a wnawn, gan wella llesiant cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol."

Gweithredoedd - gwella cydraddoldeb a hawliau drwy ein gwaith

Rheoliadau a pholisïau newydd

Rhaid i bopeth a wnawn fel llywodraeth wella bywydau pobl, cynorthwyo cydraddoldeb a diogelu hawliau pobl.

➡ Byddwn yn gwneud yn siŵr bod yr holl gynlluniau a pholisïau newydd yn ystyried cydraddoldeb a hawliau.

Rheoliadau a pholisïau sydd gennym eisoes

Mae llawer o'n cyfreithiau, cynlluniau a pholisïau yn canolbwyntio ar gydraddoldeb a hawliau. Maent yn cysylltu â'r cynllun hwn ac yn ein helpu i gyrraedd ein nodau ar gyfer bywydau pobl. Mae hyn yn cynnwys:

- **Cynllun Hawliau'r Bobl Anabl, Cymru (2025-2035)** — helpu i ddileu rhwystrau a gwneud yn siŵr bod gan bobl anabl eu hawliau.
- **Hyrwyddo cydraddoldeb rhywedd: cynllun gweithredu** — gyda'r nod o leihau anghydraddoldebau rhywedd a gwella canlyniadau tecach ym mywydau pobl.
- **Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol** — gyda'r nod o wneud bywyd yn decach i bobl Ddu, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig, gan gynnwys cymunedau Sipsiwn, Roma a Theithwyr.
- **Cynllun Gweithredu LHDTC+ Cymru** — yn gosod ein nod i Gymru fod y genedl fwyaf cyfeillgar i LHDTC+ yn Ewrop.

➡ Byddwn yn gwirio'r cynlluniau a'r polisïau sydd gennym eisoes i wneud yn siŵr eu bod yn cynnwys cydraddoldeb a hawliau dynol yn y ffyrdd gorau.

Hawliau dynol

➡ Byddwn yn parhau i hyrwyddo, diogelu a pharchu hawliau pobl drwy:

- wneud deddfau newydd
- datblygu asesiadau effaith sy'n gwirio sut mae gwneud penderfyniadau'n effeithio ar hawliau pobl
- gadael i bobl wybod am eu hawliau.

Deddfau

Mae'r cynllun hwn hefyd wedi'i adeiladu ar ddeddfau sydd gennym eisoes yng Nghymru yn cynnwys:

- **Deddf Cydraddoldeb 2010** — yn amddiffyn pobl rhag gwahaniaethu yn gyfreithiol ac yn gwneud bywyd yn decach.
- **Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015** — gwneud yn siŵr ein bod yn meddwl am sut y bydd penderfyniadau a wnawn nawr yn effeithio ar genedlaethau'r dyfodol.
- **Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus** — gwneud yn siŵr bod gweithwyr proffesiynol yn meddwl am gydraddoldeb pan fyddant yn cyflawni eu gwaith.
- **Dyletswydd Gymdeithasol-Economaidd** — gwneud yn siŵr bod pawb yn gweithio gyda'i gilydd i leihau'r effaith y mae tlodi yn ei chael ar fywydau pobl.

➡ Byddwn yn gweithio gyda'r Gweithgor Opsiynau Deddfwriaethol. Byddant yn ein helpu i benderfynu beth arall ddylai ddod yn rhan o gyfraith Cymru i wella cydraddoldeb a hawliau dynol.

Camau gweithredu - defnyddio ein grym a'n hadnoddau yn y ffyrdd gorau

Arian

- Byddwn yn gwneud yn siŵr bod cyllid a grantiau yn cefnogi ein nodau ar gyfer cydraddoldeb a hawliau dynol.

Atebolrwydd

- Byddwn yn gwneud yn siŵr bod popeth a wnawn yn glir a theg.
- Byddwn yn cymryd cyfrifoldeb am ein gweithredoedd.

Dangos arweinyddiaeth

- Byddwn yn cynorthwyo arweinwyr a rheolwyr gan weithio i leihau anghydraddoldebau a chyflwyno'r cynllun hwn.

Gwella prosesau ac effaith asesiadau

- Byddwn yn parhau i ddatblygu ein Hasesiadau Effaith cydraddoldeb a hawliau dynol.
- Byddwn yn edrych ar ffyrdd gwahanol o wella gwneud penderfyniadau.
- Byddwn yn gwella ein prosesu er mwyn lleihau'r rhwystrau mae pobl yn eu hwynebu a'u helpu i gael canlyniadau gwell.

Gweithlu

- Byddwn yn parhau i gyflogi pobl o wahanol gefndiroedd fel bod ein gweithlu'n gynhwysol a ninnau'n gyflogwr teg.

Gadael i bobl wybod

- Byddwn yn codi ymwybyddiaeth o'r cynllun hwn ledled Cymru.
- Byddwn yn darparu hyfforddiant fel bod pobl yn deall ein nodau.

Gweithio gyda'n gilydd

- Byddwn yn cynnwys gweithwyr proffesiynol a phobl ledled Cymru ac yn gwrando arnynt.
- Byddwn yn gweithio gydag awdurdodau lleol, sefydliadau ac elusennau ledled Cymru.
- Byddwn yn gweithio gyda gwledydd eraill ledled y DU a'r byd.

Ymgorffori hyn i'n gwaith

- Byddwn yn dod o hyd i gyfleoedd i roi cydraddoldeb a hawliau dynol yn ein prosesau a'n systemau.
- Byddwn yn arwain drwy esiampl, yn glir ynghylch ein penderfyniadau, ac yn annog ffyrdd newydd o weithio.

Casglu tystiolaeth

- Byddwn yn datblygu ffyrdd i fesur pa mor dda mae'r cynllun hwn yn gweithio ac a ydym yn cyrraedd ein nodau.
- Byddwn yn casglu tystiolaeth a cyn adrodd ar ganlyniadau.

Gwirio ei fod yn gweithio

Mae Cymru'n tyfu a newid. Bydd cynllun hwn yn cael ei wirio a'i ddiweddaru'n rheolaidd.

Byddwn yn gwrando ar brofiadau pobl i weld beth sydd wedi gwella a'r hyn sy'n bwysig iddyn nhw.

Yn flynyddol, byddwn yn ysgrifennu adroddiad ar sut mae'r cynllun hwn yn gwella cydraddoldeb a hawliau dynol.

> Mae gwahanol gynlluniau yn mesur cydraddoldeb a hawliau dynol mewn gwahanol ffyrdd. Dros amser byddwn yn dod â'r rhain ynghyd i ddysgu mwy ynghylch bywyd yng Nghymru ac ychwanegu hynny i'n hadroddiad ar sut rydym yn cyrraedd ein nodau.

Diolch am ddarllen hwn

Os ydych chi eisiau gwybod mwy, cysylltwch â:

Cydraddoldeb Strategol a Phrif Ffrydio
Is-adran Cydraddoldeb a Hawliau Dynol
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ

YrIsadranCydraddoldebAHawliauDynol@gov.wales